SEB

SEB UITVOERINGSAGENDA 2026-2027

Rijksoverheid

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

VOORWOORD

Schoon en emissieloos bouwen (SEB) wordt steeds meer de norm.
Mobiele werktuigen zijn steeds vaker emissieloos en de eerste emissieloze werkschepen in het vaargeulonderhoud zijn in de vaart. Daarmee leggen we de fundering richting een schone en emissieloze sector in de toekomst. De basis staat, maar er moeten nog verdere stappen worden gezet. De komende jaren ligt de focus dan ook op het verder vergroten van de uitvraag van emissieloos materieel.

Het is van belang dat we de uitvraag van emissieloos materieel verder vergroten door in steeds meer projecten voor een deel emissieloos te werken. Daarmee verbeteren we het investeringsperspectief voor de sector om de overstap naar schoon en emissieloos materieel te maken. Om dit te bereiken is de Uitvoeringsagenda SEB 2026-2027 opgesteld. Met de uitvoeringsagenda pakken we hiervoor verschillende aspecten op die moeten bijdragen de stap naar een emissieloze toekomst. De Uitvoeringsagenda SEB 2026-2027 is opgesteld in samenwerking met de convenantpartners. Door samen aan de slag te gaan hebben we de meeste impact.

KERNMAATREGELEN UITVOERINGSAGENDA (WILLEKEURIGE VOLGORDE)

1. Maak laadinfrastructuur integraal onderdeel van het SEB-beleid;
2. Richt communicatie op 2028 en laagdrempelige instapprojecten;
3. Zet regionale koplopers centraal bij implementatie en werving voor nieuwe partners en ondersteun hen met het Ondersteuningsprogramma SEB;
4. Verken mogelijkheden om de naleving van artikel 7.19a uit het Bbl te versterken;
5. Versterk het inzicht in transitiekosten;
6. Zet schoon en emissieloos bouwen op de kaart in Europa en daarbuiten;
7. Organiseer capaciteit en een uniforme aanpak voor controle op naleving;
8. Geef aandacht aan de veiligheidsrisico's;
9. Vergroot de bekendheid en toepasbaarheid van procesmaatregelen;
10. Onderzoek of de werkwijze voor zwaar/specialistisch (spoor)materieel, bouwlogistiek en varend materieel onder SEB nog passend is;
11. Geef duidelijkheid over de periode na 2030;
12. Organiseer ketenbrede opschaling van synthetische energiedragers in het zeegaande baggersegment;

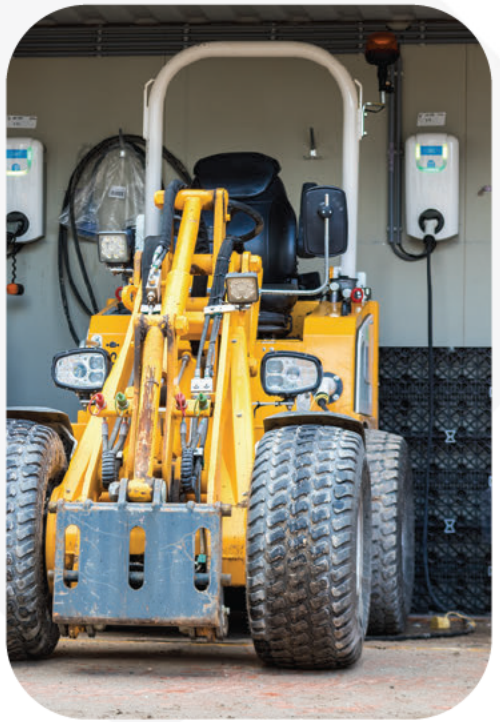
1. MAAK LAADINFRASTRUCTUUR INTEGRAAL ONDERDEEL VAN HET SEB-BELEID

Actie:
Laadinfrastructuur is essentieel onderdeel van emissieloos bouwen. Laadinfrastructuur is daarmee een integraal onderdeel van het convenant SEB. In de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) werken partners samen om voldoende laadinfrastructuur te realiseren. Vanuit de NAL werkgroep Bouw wordt er gewerkt aan een landelijk dekkend laadnetwerk met voldoende laadmogelijkheden om de transitie naar emissieloos bouwen mogelijk te maken. Dit is een combinatie van optimaal benutten van bestaande laadpunten en aansluitingen, nieuwe laadhubs op strategische locaties en maatwerkoplossingen waar het niet anders kan.

In 2028 moet de basis staan, in 2030 is er een mix van laadmogelijkheden voor de sector. Dit zorgt dat de bouwsector de SEB-doelen kan realiseren. De SEB-middelen voor laadinfrastructuur dragen hieraan bij. We bezien hoe we de voortgang goed kunnen monitoren.

Beoogd resultaat:
1. Toekomstbestendige laadinfrastructuur voor bouwmaterieel
2. Strategische laadhubs voor de bouw (i.c.m. logistiek)
3. Slim gebruik van bestaande capaciteit
4. Ketenbrede samenwerking om het netwerk te realiseren

Actiehouder(s): IenW, NAL werkgroep Laadinfra Bouw i.s.m. netbeheerders en opdrachtgevers/convenantpartners
Afgerond: doorlopend

2. RICHT COMMUNICATIE OP 2028 EN LAAGDREMPELIGE INSTAPPROJECTEN

Actie:
Communicatie gaat zich richten op de nieuw toegetreden opdrachtgevers onder het convenant die nog weinig ervaring hebben met schoon en emisseloos bouwen of opdrachtgevers met interesse in het convenant en kleinere ondernemers. De boodschap richt zich op: ga aan de slag (ingroeimodel) met emissieloos en vraag in meerdere projecten deels het gebruik van emissieloos materieel uit. Vraag hoge percentages emissieloos materieel vooral uit daar waar het noodzakelijk is (gezondheid/natuur). Daarbij is er ook specifiek aandacht voor het delen van opgedane kennis en ervaringen met partners en de sector.

Beoogd resultaat:
Ondernemers en opdrachtgevende convenantpartners weten wat er nodig is om op 1 januari 2028 de stap te zetten naar het emissieloos inzetten en het in de praktijk uitvragen van licht materieel (<56kW). Hierdoor verloopt de overgang naar fase 3 van het convenant soepel. Een communicatiestrategie hiervoor wordt opgesteld waarbij kennisdeling een belangrijk aspect is.

Actiehouder(s): werkgroep communicatie o.l.v. IenW, Ondersteuningsprogramma (OP) SEB
Afgerond: 1/1/2028, communicatiestrategie Q2 2026

3. ZET REGIONALE KOPLOPERS CENTRAAL BIJ IMPLEMENTATIE EN WERVING VOOR NIEUWE PARTNERS SAMEN MET HET ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA SEB

Actie:
Dat partners de SEB-eisen goed implementeren is van groot belang. In 2025 is gebleken dat een regionale aanpak het beste werkt om de implementatie te bevorderen. Daarom worden (in goed overleg) regionale koplopers aangewezen die in combinatie met het Ondersteuningsprogramma SEB regiosessies organiseren voor implementatie en uitvoering, maar ook werving. Regionale partners kunnen waterschappen, gemeenten en/of provincies zijn. Meerdere trekkers per regio heeft de voorkeur. Brancheverenigingen spelen een belangrijke rol via het leveren praktijkkennis. Het Ondersteuningsprogramma SEB focust tevens op het werven van G40 gemeenten om nieuwe (mogelijke) regionale koplopers te binden. Het Rijk (IenW, VRO, EZK) richt zich op het werven van overige sectoren, zoals energie, woningcorporaties en privaat.

Beoogd resultaat:
- Snellere implementatie van SEB-eisen en meer uitvraag van (deels) emissieloos in projecten
- Sterke regionale netwerken van opdrachtgevers en opdrachtnemers.
- Richting de 200 convenantpartners

Actiehouder(s): Rijk, OP SEB, regiotrekkers, brancheverenigingen, convenantpartners
Afgerond: aanwijzen regiotrekkers: Q2 2026, aanpak 1/1/28

4. VERKEN MOGELIJKHEDEN OM DE NALEVING VAN ARTIKEL 7.19a UIT HET Bbl TE VERSTERKEN

Actie:
TNO adviseert te bekijken hoe het gebruik van het minimumniveau juridisch verankerd kan worden. IenW doet in het kader van de Ministeriële Commissie Economie en Natuurherstel (MCEN) onderzoek of en hoe het minimumniveau kan landen in artikel 7.19a van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Dit kan dienen als een wettelijke basis om het meest vervuilende materieel te weren van de bouwplaats en daarmee stikstofemissies verder te beperken. Daarbij wordt afstemming met betrokken partijen gezocht. Een voorstel hierover wordt voorgelegd aan de staatsecretaris van IenW en wordt afgestemd met betrokken departementen.

Beoogd resultaat:
Het Rijk (IenW en VRO) neemt in 2026 een besluit over het juridisch verankeren van het minimumniveau.

Actiehouder(s): Rijk i.s.m. de SEB-governance (Regiegroep, Taskforce)
Afgerond: Q3 2026

5. VERSTERK HET INZICHT IN TRANSITIEKOSTEN

Actie:
Om het gebruik van emissieloos materieel uit te vragen is het van belang dat de opdrachtgever een goed beeld heeft van de kosten hiervan. Convenantpartners hebben dan ook een goed beeld nodig van de eerlijke prijs die het gebruik van emissieloos materieel, ook het baggermaterieel, met zich meebrengt. Daarbij worden ook zaken als de kosten gerelateerd aan laden meegenomen. Daarmee worden kosten degelijk begroot en lopen opdrachtgever en opdrachtnemer niet tegen onverwachte kosten voor de inzet van het materieel aan. Omdat kosten in transities veranderen wordt dit blijvend gemonitord. De ZE-kostencalculator van het Kennis-, Opschaling- en Praktijkervaringsprogramma (KOP) kan hierin faciliteren.

Beoogd resultaat:
Duidelijk beeld van de kosten voor partners die werken met emissieloos materieel, inclusief zaken als laden, waardoor uitvragen van opdrachtgevers en aanbiedingen van opdrachtnemers reëel ingeschat en eerlijk beloond worden. Berekening van kosten gebeurt zo uniform als mogelijk bij de opdrachtgevers.

Actiehouder(s): opdrachtgevende partners, KOP, OP
Afgerond: doorlopende actie gezien blijvende ontwikkeling in kosten

6. ZET SCHOON EN EMISSIELOOS BOUWEN OP DE KAART IN EUROPA EN DAARBUITEN

Actie:
Europees (of internationaal) beleid om bouwmaterieel te verduurzamen ontbreekt. Dit i.t.t. sectoren zoals logistiek. Daarnaast is het van belang dat andere landen het koploperschap oppakken en dat OEM's stappen zetten. Dergelijk beleid en het vinden van gelijkgestemden is essentieel om de transitie te laten slagen in termen van meer betaalbaar aanbod én voldoende vraag van en aanbod naar emissieloos materieel. IenW en RWS zetten zich met ondersteuning van RVO in om SEB internationaal op de kaart te zetten. Daarvoor wordt ook het Leap to Zero-netwerk gebruikt. Ook branches, zoals Bouwend Nederland en BMWT zijn internationaal actief en worden in de aanpak betrokken. Gemeenten dragen bij via internationale netwerken als C40 en POLIS.

Beoogd resultaat:
SEB wordt internationaal gemeengoed. Er komt een *joint statement*. Nederland en internationale partners staan er klaar voor wanneer er Europese beleidsontwikkelingen komen voor onze sector en proberen dit te versnellen. Verschillende initiatieven worden zoveel als mogelijk met elkaar in verbinding gebracht.

Actiehouder(s): IenW, RWS, RVO, ProRail, Bouwend Nederland & BMWT, gemeenten, OEM Round Table
Afgerond: Doorlopende aanpak, joint statement Q2 2026

7. ORGANISEER CAPACITEIT EN EEN UNIFORME AANPAK VOOR CONTROLE OP NALEVING

Actie:
TNO benoemt controle op naleving als essentieel onderdeel om de emissiereductie te borgen. De sector benoemt controle op naleving als essentieel om een gelijk speelveld te borgen. Daarom is IenW bezig met een pilot via Connekt (Topsector Logistiek) om controles op de bouwplaats uit te voeren, waarbij wordt gekeken of het materieel aan de eisen voldoet en hoe data over emissies van machines op een goede manier kan worden gedeeld. De pilot wordt intern (IenW) geëvalueerd en het streven is om dit bij positief resultaat om te zetten naar een opdracht voor 3 jaar.

Beoogd resultaat:
Een uniforme aanpak voor controle op naleving & het borgen van capaciteit voor opdrachtgevers om controle op naleving uit te voeren. Van belang is dat deze aanpak werkbaar en uitvoerbaar is waarbij de administratieve/financiële lasten beperkt blijven voor opdrachtgevers en opdrachtnemers.

Actiehouder(s): Topsector Logistiek
Afgerond: Pilot en rapportage voor go/no go in Q2 2026, op te schalen naar een programma voor 3 jaar.

8. GEEF AANDACHT AAN DE VEILIGHEIDSRISICO'S

Actie:
Het werken met emissieloos materieel brengt andere (onbekende en relatief nieuwe) risico's met zich mee en vraagt om andere preventie- en bestrijdingsmaatregelen dan werken met conventionele brandstoffen, zoals diesel. Breng deze risico's in beeld en werk nauw samen met de veiligheidssector om tot een breed gedragen preventie- en bestrijdingsaanpak te komen.

Beoogd resultaat:
Het is voor de gebruiker duidelijk wat de potentiële (nieuwe) risico's zijn van werken met emissieloos materieel en hoe men als gebruiker deze risico's kan beperken en wat men moet doen als er incidenten optreden. Daarnaast is er een breed gedragen bestrijdingsaanpak voor incidenten met emissieloos materieel.

Actiehouder(s): Rijk, NIPV, RVO, brandweer en andere primaire hulpdiensten
Afgerond: doorlopend, preventie- en bestrijdingsaanpak Q4 2026

9. VERGROOT DE BEKENDHEID EN TOEPASBAARHEID VAN PROCESMAATREGELEN

Actie:
Procesmaatregelen vergroten de haalbaarheid van de transitie. Elke machine, vrachtwagen of vaartuig die niet meer ingezet wordt, hoeft ook niet vervangen te worden. Nieuwe werkvormen (zoals Prefab, gebiedsgerichte aanpak, datadeling en slim baggeren) ervoor zorgen dat projecten met lichter materieel uitkunnen of dat er op bepaalde plekken minder gebaggerd hoeft te worden. De aandacht hiervoor is nu nog beperkt. In 2026 komt er meer aandacht voor dit onderwerp, vergroten we de toepasbaarheid in aanbestedingen en zorgen we dat kennis over procesmaatregelen makkelijker bereikbaar wordt gemaakt via de SEB Kennisbank. We werken toe naar een duidelijke lijn over procesmaatregelen in de Routekaart SEB.

Beoogd resultaat:
Meer gebruik van procesmaatregelen in aanbestedingen, waardoor er minder of lichter (emissieloos) materieel nodig is. Aanpak van monitoring van het gebruik van procesmaatregelen. Routekaart SEB onderdeel procesmaatregelen verdiepen.

Actiehouder(s): Kennis en Opschalingsprogramma (KOP), OP, IenW, VRO
Afgerond: Q1 2027, Routekaart Q2 2027

10. ONDERZOEK OF DE WERKWIJZE VOOR ZWAAR & SPECIALISTISCH (SPOOR)MATERIEEL, BOUWLOGISTIEK EN VAREND MATERIEEL ONDER SEB NOG PASSEND IS

Actie:
Er zijn vanuit de markt signalen dat de eisen voor zwaar/specialistisch (spoor)materieel en bouwlogistiek te streng zijn om te kunnen volgen en niet passen bij de praktijk. Voor het varend materieel is het de vraag of biobrandstoffen wel een rol moeten spelen in het ambitieuze niveau SEB. We onderzoeken of de werkwijze en eisen van SEB passend zijn om de transitie van deze groepen te bevorderen. Daarbij houden we rekening met flankerend beleid voor deze groepen, zoals de ontwikkelingen vanuit ERTMS voor het spoormaterieel.

Beoogd resultaat:
Duidelijkheid of de doelen in lijn zijn met wat we realistisch mogen verwachten. Waar nodig een herijking van de routekaart op deze punten middels het evaluatietraject in 2027.

Actiehouder(s): IenW, ProRail, RWS, RVB, TLN
Afgerond: Q1 2027, eerder waar mogelijk per deelcategorie

11. GEEF DUIDELIJKHEID OVER DE PERIODE NA 2030

Actie:
Het Convenant SEB loopt tot en met 31 december 2030. De transitie is dan nog niet afgerond. Het is essentieel dat convenantpartners (investerings)zekerheid hebben over het beleid vanaf 2031. Partijen doen investeringen namelijk met een lange horizon, zeker bij specialistisch, zwaar en varend materieel. In 2026 wordt onderzocht welke rol er nog moet zijn voor het programma SEB en of en hoe het convenant vanaf 2031 verder vorm kan krijgen. Hiervoor wordt afstemming gezocht met de convenantpartners.

Beoogd resultaat:
Een voorstel over de periode vanaf 2030 welke vervolgens wordt voorgelegd aan de bestuurders van convenantpartners.

Actiehouder(s): IenW/Rijk i.s.m. SEB governance (Regiegroep, Taskforce)
Afgerond: Q1 2027

12. ORGANISEER KETENBREDE OPSCHALING VAN SYNTHETISCHE ENERGIEDRAGERS IN HET ZEEGAANDE BAGGERSEGMENT

Actie:
Voor de verduurzaming van het zeegaande baggersegment spelen synthetische energiedragers (RFNBO's) een belangrijke rol. Overheid en marktpartijen werken gezamenlijk aan het creëren van de randvoorwaarden voor bredere toepassing. Daarbij wordt ingezet op:

- Het bieden van investeringsperspectief via aanbestedingen en langjarige programmering vanuit opdrachtgevers;
- De beschikbaarheid van bunkerinfrastructuur;
- Het inzetten op Europese en internationale kaders die de toepassing van synthetische energiedragers ondersteunen en het internationale level playing field versterken.

Beoogd resultaat:
Vergroting van investeringszekerheid en versnelling van marktontwikkeling, waardoor synthetische energiedragers stapsgewijs gangbaar worden binnen het zeegaande baggersegment.

Actiehouder(s): RWS, IenW, havenbedrijven, baggersector
Afgerond: Doorlopend (met evaluatiemoment in Q4 2026)

SEB